

sgpgo.nl

SGP

Bouwen in vertrouwen

Verkiezingsprogramma 2022-2026

SGP Goeree-Overflakkee

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	4
1. Kernwaarden en drijfveren.....	5
Liefde tot God en elkaar	5
Liefde voor de dag van God	5
De overheid in dienst van God.....	6
Respect voor gestorvenen	6
Barmhartigheid voor vreemdelingen.....	6
Rentmeesterschap	7
Ruimte voor verschil	7
2. Bestuur en ondersteuning	8
Interactie met inwoners	8
Besturen mét de samenleving	8
Verbinden	9
Zichtbaarheid	9
Integriteit	9
Samenwerking.....	10
Financieel beleid	10
3. Veiligheid.....	11
Integrale benadering	11
Politie	11
Toezicht, controle en handhaving	12
Brandweer	12
Ambulance	13
Discriminatie en geweld	13
4. Verkeer en vervoer	14
Doorstroming en veiligheid.....	14
Duurzaam vervoer	15
Openbaar vervoer	15
5. Economie	16
Economische pijlers	16
De economie van de toekomst.....	16
Zorg voor ondernemers	17
6. Sociaal domein	18
Algemeen	18
Welzijn, jeugd- en jongerenwerk	19
Jeugdhulp	19
Zorg en welzijn (wmo), ondersteuning vrijwilligers en mantelzorgers.....	20
Werk, inkomen en arbeidsmarkt	20

7. Onderwijs	22
Onderwijshuisvesting.....	22
Onderwijsachterstanden tegengaan	22
Thuiszitters	23
Leerlingenvervoer	23
Onderwijs en zorg	23
Integrale kindcentra	24
8. Sport, cultuur en recreatie	25
Sport	25
Cultuur	25
Archeologie en erfgoed	25
Recreatie en toerisme	26
9. Volksgezondheid, milieu en leefomgeving	28
Volksgezondheid	28
Groen	28
Waterbeleid	28
Milieubeleid en verduurzaming	29
Afval- en grondstoffenbeleid	30
Duurzame energievoorziening	30
Speelplaatsenplan	30
Kunstwerken	30
Stikstof	31
10. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	32
Ruimtelijke ordening.....	32
Volkshuisvesting en woningbouw.....	32
Welstand	34
Natuurontwikkeling	34
Huisvesting arbeidsmigranten	34

Inleiding

Bouwen in vertrouwen

Voor u ligt het verkiezingsprogramma van de SGP voor de komende periode. Een commissie, samengesteld uit diverse geledingen van de partij, heeft daar de afgelopen tijd haar best op gedaan. De inhoudelijke standpunten bepalen kan een klus zijn, maar onderschat ook het bedenken van een goede verkiezingsmotto niet. Uiteindelijk kwamen we tot 'Bouwen in vertrouwen' als titel die de lading van het document dekt.

Om te beginnen met het "bouwen". Op Goeree-Overflakkee gaat er veel goed, dat mag ook best eens benoemd worden. Maar dat wil niet zeggen dat er geen werk aan de winkel is. Integendeel. Er zijn echt dingen die hoognodig aangepakt moeten worden. Denk daarbij bijvoorbeeld aan woningbouw. Het is hoog tijd dat de (kleine) kernen weer een impuls krijgen. Dat jongeren op het eiland kunnen blijven, en iedereen die dat wil een huis kan vinden.

Bouwen is iets constructiefs: je maakt iets. Het is altijd makkelijker om dingen af te breken dan om dingen op te bouwen. Met roepen vanaf de zijlijn bereik je veelal weinig - behalve aandacht. Maar zo'n partij wil de SGP niet zijn. We hebben met elkaar een prachtig eiland, waar we samen de schouders onder willen zetten. Samen met iedereen die zich op een goede manier in wil zetten voor de toekomst. U kunt daarin bouwen op de SGP.

'Bouwen en bewaren' is een bekende uitdrukking uit de Bijbel. Het is de opdracht die wij gekregen hebben om als rentmeesters met de aarde om te gaan. Wij mogen hier op aarde ons leven leiden, maar wel met oog voor de schepping. We hebben met elkaar één aarde gekregen, en daar moeten we zuinig op zijn. Bewaren gaat wat ons betreft overigens nog verder: het behouden van andere goede zaken die we op het eiland kennen. Denk daarbij aan de rijke christelijke traditie waar we in staan, maar ook de zondagsrust en het eigen karakter van de kernen.

Het laatste gedeelte van ons verkiezingsmotto is eigenlijk het belangrijkste: "in vertrouwen". Wij mensen kunnen de mooiste plannen bedenken, maar uiteindelijk kunnen wij het niet in eigen kracht. Daarom past ons nederigheid, en een afhankelijke houding waarin we alles van Boven verwachten. Met Gods hulp willen we ons ook de komende tijd weer inzetten voor ons mooie eiland. Voortbouwend, in vertrouwen.

Hoogachtend,

*namens het bestuur van de gemeentelijke afdeling SGP Goeree-Overflakkee
P.C. Klink
(Voorzitter verkiezingsprogramma commissie)*

1. Kernwaarden en drijfveren

De SGP is een christelijke partij. De SGP baseert haar politieke visie op de Bijbel en de daarop gegronde gereformeerde belijdenisgeschriften. De Bijbel biedt hét morele fundament voor het leven van mensen. Als de Bijbel het hoogste Woord heeft, is dat goed voor de hele samenleving en komt ieder mens werkelijk tot zijn recht. Daarom staat de SGP voor politiek volgens de Bijbelse norm.

Liefde tot God en elkaar

In de Bijbel kunnen we lezen hoe God wil dat wij ons gedragen ten opzichte van Hem en ten opzichte van onze medemensen. God vraagt van ons dat we Hem liefhebben boven alles en onze naaste als onszelf. Liefde tót en een respectvolle omgang mét elkaar zijn daarom van groot belang. Als zondige mensen vol gebreken brengen we daar helaas vaak weinig van terecht. Het vraagt van ons een leven in afhankelijkheid van Gods hulp en leiding. Dat is goed voor de hele samenleving. God wil immers Zijn zegen verbinden aan het leven naar Zijn geboden. Dat heeft het verleden vaak bewezen.

Godsdienstvrijheid en gewetensvrijheid zijn belangrijke waarden. De Nederlandse geschiedenis en cultuur zijn gestempeld door het christendom. Dat mag zijn weerslag hebben op de ruimte die er is voor godsdienstige uitingen in de openbare ruimte.

Concreet:

- De gemeente bevordert respectvol taalgebruik. Gods goede Naam wordt gebruikt zoals bedoeld. Er wordt niet gevloekt;
- De gemeente betreft de kerkgenootschappen bij maatschappelijke vraagstukken;
- De SGP gelooft dat zonder de zegen van God niets zal lukken, daarom is voor de SGP het behoud van het ambtsgebed belangrijk;
- In de gemeente is aanstootgevende reclame verboden;
- De SGP staat voor trouw en duurzame relaties. Prostitutie is het tegenovergestelde van respectvol omgaan met elkaar. Daarom willen we geen bordelen en seksinrichtingen binnen onze gemeentegrens;
- Horeca sluit in principe om middernacht en draagt zo bij aan gezondheid, leefbaarheid en woonplezier. Horeca-eigenaren hebben de vrijheid eerder te sluiten.

Liefde voor de dag van God

God heeft in Zijn wijsheid een rustdag aan de mens gegeven. Dat is een grote zegen. Die rustdag is bedoeld om God te dienen en ons werk te laten rusten. De zondag is in de christelijke traditie de rustdag. De overheid moet ervoor zorgen dat inwoners de zondag als echte rustdag kunnen gebruiken. Daarom is de SGP principieel tegen (sport)evenementen en winkelpenstelling op zondag.

Ook vanuit maatschappelijk oogpunt is het belangrijk om wekelijks een rustdag te hebben. Daardoor nemen ons welzijn en onze gezondheid toe. Het lokale economische leven en een sociale arbeidsmarkt kunnen niet zonder rust op zijn tijd, of beter gezegd Zijn tijd.

Concreet:

- De zondag wordt weer een collectieve rustdag in onze samenleving;
- De winkels zijn dicht op zondag;
- Geen (sport)evenementen op zondag.

De overheid in dienst van God

God vraagt van de overheid om Zijn goede geboden inhoud te geven in het maatschappelijke leven. Daarom wil de SGP geen overheidsgeld besteden aan zaken die haaks staan op de Bijbelse boodschap.

Concreet:

- Doelstellingen en activiteiten van subsidieontvangers mogen niet in strijd zijn met de Bijbel;
- Ook organisaties met een levensbeschouwelijke identiteit komen in aanmerking voor gemeentelijke subsidies.

Respect voor gestorvenen

De SGP is op grond van de Bijbel principieel vóór begraven. In het graf ligt het gestorven lichaam, tot de wederkomst van Christus. Het gemeentebestuur zorgt voor voldoende gepaste gelegenheid om te begraven.

Concreet:

- De gemeente houdt de tarieven voor de begraafrechten betaalbaar, zodat iedereen grafrechten kan kopen;
- Algemene begraafplaatsen worden goed onderhouden en zo nodig uitgebreid;
- De dienstverlening vanuit de gemeente rondom begrafenissen blijft op niveau;
- De SGP staat voor terughoudendheid ten aanzien van het ruimen van graven.

Barmhartigheid voor vreemdelingen

De instroom van migranten stelt de overheid voor uitdagingen. De Bijbel geeft ons de opdracht om gastvrij te zijn voor vluchtelingen en mensen in nood. De opvang van statushouders moet tegelijkertijd in balans zijn met de belangen van de eigen bevolking. Er wordt gezorgd voor plek voor statushouders en er wordt een beroep gedaan op de samenleving. Plaatselijke kerken kunnen hun steentje bijdragen in het omzien naar deze nieuwe inwoners. Vrijwilligers kunnen helpen met werk, school en vrijetijdsbesteding.

Concreet:

- We tonen christelijke barmhartigheid voor vluchtelingen en statushouders;
- De opvang van statushouders past bij de aard en schaal van de gemeenschap;
- Het maatschappelijk middenveld speelt een belangrijke rol bij de opvang van statushouders;
- Statushouders krijgen een zinvolle dagbesteding en goede ondersteuning bij het leren van de Nederlandse taal, zodat zij een plaats in de samenleving krijgen.

Rentmeesterschap

God heeft hemel en aarde geschapen. Alles is ten diepste Zijn eigendom. God heeft de mens de opdracht gegeven om de aarde te bouwen en te bewaren. Het is dus belangrijk om goede rentmeesters te zijn van de schepping. Natuurlijke hulpbronnen moeten we niet uitputten. Tegelijk mogen we genieten van de vruchten van de aarde. We willen als goede beheerders zorgen voor de schepping.

Concreet:

- De gemeente maakt samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke instanties serieus werk van verduurzaming;
- De omschrijving van en de doelen met betrekking tot duurzaamheid zijn helder en concreet;
- Aantasting van natuur en milieu moet voorkomen worden.

Ruimte voor verschil

God heeft alle mensen uniek geschapen. Ieder leven is daarom intrinsiek waardevol. Daar staat de SGP altijd voor. De SGP blijft pleiten voor ruimte om de eigen visie uit te dragen en vraagt daarom ruimte voor verschil.

Concreet:

- De gemeente dwingt niemand om tegen het eigen geweten in te handelen;
- Discussie biedt mogelijkheid om kennis te nemen van elkaars standpunten en van elkaar te leren. De gemeente neemt daarom actief deel aan de maatschappelijke discussie;
- Discriminatie is een zware aanklacht. Het is een aantijging die niet zomaar mag worden gebruikt wanneer mensen alleen verschillende opvattingen hebben.

2. Bestuur en ondersteuning

De gemeente is er niet voor zichzelf, maar voor haar inwoners. Sterker nog: zonder inwoners zou de gemeente niet eens bestaansrecht hebben. Daarom is het belangrijk dat de gemeente betrouwbaar is en weet wat er bij inwoners leeft en wat inwoners nodig hebben. Het uitvoeren van de gemeentelijke taken kan niet zonder deskundige en toegewijde medewerkers. Maar de gemeente hoeft niet alle taken helemaal zelf uit te voeren en stimuleert daarom samenwerking en eigen initiatief. Samen kom je verder.

Interactie met inwoners

In een representatieve democratie kiezen inwoners een aantal vertegenwoordigers die het bestuur op zich nemen. Die vertegenwoordiging van de inwoners door het bestuur staat onder druk als veel inwoners een kloof ervaren tussen het bestuur en de inwoners. De SGP vindt het erg belangrijk dat bestuurders zorgvuldig luisteren naar inwoners. Ook moeten zij actief betrokken zijn op het geheel van de samenleving, met oog voor de verscheidenheid van de verschillende kernen.

Concreet:

- De gemeente zoekt actief contact met de samenleving en peilt waar inwoners tegen aanlopen;
- In contacten met inwoners benoemt de gemeente (on)mogelijkheden en motiveert gemaakte keuzes altijd duidelijk;
- De gemeente zet zich in om besluiten te nemen die breed draagvlak hebben onder de inwoners en komt gemaakte afspraken na;
- Een nieuw gemeentehuis heeft voor de SGP geen prioriteit en is in elk geval geen doel op zich. Voordat besluiten worden genomen over de (toekomstige) huisvesting van de gemeente, moet zijn vastgesteld welke doelen de huisvesting moet dienen. Bij het nemen van besluiten zijn de jaarlijkse exploitatielasten een zwaarwegende factor.

Besturen mét de samenleving

Het gemeentebestuur hoeft zijn publieke taken niet alleen uit te oefenen. Wat inwoners zelf kunnen aanpakken, neemt de overheid niet zomaar over. Veiligheid, leefbaarheid en zorg vormen kerntaken van de gemeente.

Concreet:

- De gemeente staat voor haar eigen taken en verantwoordelijkheden en is zich bewust van haar eigen plaats en autoriteit;
- Maatschappelijke en particuliere initiatieven die met de kerntaken van de gemeente te maken hebben worden gestimuleerd en ondersteund;
- Inwoners die betrokken willen worden bij het voorbereiden en uitvoeren van besluiten krijgen de ruimte. De gemeente maakt van te voren duidelijk op welke manier en binnen welke grenzen inwoners een bijdrage kunnen leveren;
- Belangen van inwoners worden altijd betrokken bij besluiten die worden genomen;
- Dorpsraden vormen een belangrijke schakel tussen inwoners van een kern enerzijds en de gemeente anderzijds. Tegelijkertijd moeten andere (belangen)groepen niet uit het oog worden verloren.

Verbinden

Onze samenleving is heel gevarieerd. Inwoners kunnen heel verschillende belangen, opvattingen en persoonlijke omstandigheden hebben. Er kunnen ontwikkelingen zijn die de veerkracht van een samenleving flink op de proef stellen. Het gemeentebestuur zet zich ervoor in dat inwoners vreedzaam samenleven. Zoekt het gesprek in plaats van het gevecht.

Concreet:

- Het gemeentebestuur is er voor de hele gemeenschap;
- In het bijzonder maakt de gemeente zich hard voor de meest kwetsbaren;
- De veiligheid van alle inwoners binnen de gemeente wordt gewaarborgd;
- De gemeente zoekt naar verbinding en probeert verschillen te overbruggen.

Zichtbaarheid

De gemeentelijke overheid staat het dichtst bij de inwoners. Niet ver weg in Den Haag, maar dichtbij op ons eiland. Het gemeentebestuur moet daarom zichtbaar, bekend en benaderbaar zijn.

Concreet:

- Er is heldere, begrijpelijke en tijdige communicatie tussen de gemeente en de inwoners. Jargon en overdreven formele taal worden vermeden;
- Medewerkers van de gemeente communiceren deskundig, respectvol en oplossingsgericht met inwoners;
- Inwoners, die door een beperking of door bijvoorbeeld laaggeletterdheid moeite hebben met het begrijpen van gemeentelijke informatie krijgen een persoonlijke toelichting;
- De gemeente is goed (digitaal) bereikbaar;
- De gemeente is zichtbaar in de samenleving, onder meer door een toegankelijke website te hebben en door het afleggen van werkbezoeken;
- Diensten en (politieke) informatie van de gemeente zijn zo veel mogelijk digitaal beschikbaar. Tegelijkertijd moeten digitaal minder vaardige inwoners laagdrempelig toegang hebben tot de gemeentelijke diensten;
- (Gevoelige) informatie over of van inwoners wordt uitstekend beveiligd;
- Als besluiten geautomatiseerd tot stand komen, dient de gemeente die goed te kunnen onderbouwen. Algoritmes en andere vormen van computerintelligentie mogen worden gebruikt voor analyse en inzichten, maar bij voorkeur zo min mogelijk voor besluitvorming. De gemeente dient in kaart te brengen of en waar (semi-) geautomatiseerde besluitvorming plaatsvindt, wat de impact daarvan is en hoe burgers daarover geïnformeerd kunnen worden.

Integriteit

Discussie over de vraag of publieke bestuurders integer handelen of niet, ondergraaft het vertrouwen en gezag van bestuurders. Daarom moeten bestuurders er alles aan doen om te laten zien dat zij altijd eerlijk en oprecht (willen) handelen. Zij zijn transparant over hun belangen en hun afwegingen.

Concreet:

- Bestuurders zijn eerlijk en oprecht. Ze zijn altijd bereid zich te verantwoorden;
- Het gemeentebestuur bespreekt periodiek de integriteit van politieke ambtsdragers;

- De integriteit van medebestuurders wordt niet lichtvaardig in twijfel getrokken. Als er echter serieuze, gegronde twijfel is over de integriteit, wordt dit voortvarend, duidelijk en op gepaste wijze aangekaart.

Samenwerking

Samenwerking met andere gemeenten is vaak wenselijk, soms noodzakelijk of zelfs verplicht. Gemeenten kunnen elkaar daarbij versterken. Ook is de gemeente steeds vaker onderdeel van allerlei samenwerkingsverbanden waaraan ook organisaties van buiten de overheid deelnemen. Het is belangrijk dat de verschillende samenwerkingsverbanden meerwaarde hebben voor de gemeente. Ze moeten een nuttige bijdrage leveren aan het realiseren van de doelstellingen van het gemeentelijke beleid.

Iedere gemeente heeft haar eigen karakter. Daarmee onderscheidt zij zich van de omgeving. Inwoners herkennen zich in tradities en de lokale identiteit. Ze zijn trots op hun dorp. Dat moet zo blijven.

Concreet:

- Samenwerking moet duidelijke maatschappelijke en economische voordelen hebben;
- De kosten en baten van samenwerking moeten in balans zijn;
- Ook als er wordt samengewerkt, moet de gemeente daadwerkelijk in staat zijn om de koers op het desbetreffende beleidsterrein mede te bepalen;
- De gemeente behoudt de democratische legitimiteit, ook in brede samenwerkingsverbanden zoals de veiligheidsregio's en omgevingsdiensten;
- Bij samenwerking wordt de eigenheid van de gemeente als geheel en van de verschillende kernen afzonderlijk zo veel mogelijk behouden;
- Als de gemeente autonomie moet inleveren, moet dat in balans zijn met de winst aan bestuurlijke kracht.

Financieel beleid

De gemeente geeft gemeenschapsgeld uit. Daarom moeten de uitgaven doelmatig, zuinig en verantwoord zijn. Hoewel het rendement van uitgaven niet altijd (direct) 'meetbaar' is, moet steeds worden afgewogen of uitgaven (nog) nuttig en noodzakelijk zijn. Daarnaast moeten er voldoende reserves zijn, om financiële tegenvallers te kunnen opvangen. De gemeente moet terughoudend zijn in het heffen van belastingen.

Concreet:

- Tegenover structurele uitgaven moeten structurele inkomsten staan;
- De begroting moet structureel sluitend zijn;
- Verhoging van de gemeentelijke belastingen is (met uitzondering van inflatiecorrectie) pas aan de orde indien bezuinigingen en aanpassing van het investeringsbeleid niet voldoende financiële ruimte bieden;
- Incidentele meevallers worden in beginsel toegevoegd aan de reserves;
- Verkregen Enecogelden worden maatschappelijk verantwoord en duurzaam ingezet;
- Structurele meevallers worden mede gebruikt om de belastingdruk te verlichten.

3. Veiligheid

Veiligheid is één van de belangrijkste zaken in onze samenleving. Onze inwoners willen veiligheid in hun huis, in hun buurt, in het verkeer, op school en op het werk. Het zorgen voor veiligheid is één van de kerntaken van de overheid. De zorg voor de fysieke veiligheid ligt met name bij de politie. De gemeente heeft een grote verantwoordelijkheid voor het gevoel van veiligheid van alle inwoners en ondernemers. Maar de gemeente staat daarin niet alleen. Ook de woningbouwcorporatie, instellingen, ondernemers en inwoners zelf zijn verantwoordelijk voor veilig wonen, werken en reizen.

De SGP vindt het belangrijk om samen te werken aan veiligheid. Samen met partners en vrijwilligers moet het veiligheidsgevoel worden verbeterd. De bestrijding van criminaliteit en overlast vraagt ook inzet van inwoners en ondernemers. De gemeente ondersteunt initiatieven die bijdragen aan meer veiligheid.

Integrale benadering

De SGP is voor een integrale benadering van de lokale veiligheid. Maatregelen op het gebied van verkeers- en sociale veiligheid, de aanpak van overlast en (veelvoorkomende) criminaliteit, naleving van horecaregels, enzovoorts dienen binnen een samenhangend veiligheidsbeleid te worden opgepakt. Preventie is het belangrijkste, daarna volgt handhaving. Vandalisme, overlast en geweld tegen hulpverleners wordt niet getolereerd. De gemeente treedt zo nodig daadkrachtig op.

Ook inwoners zelf hebben een actieve taak bij het veilig en schoon houden van de gemeente.

Concreet:

- De gemeente stimuleert blijvend buurtpreventie, WhatsApp-groepen en AED-projecten;
- In alle kernen is voldoende straatverlichting;
- Schade bij vandalisme wordt verhaald op de veroorzakers;
- De gemeente zet intensief in op matiging van alcoholgebruik door voorlichting en controle;
- Alcoholgebruik op straat wordt verboden;
- Op scholen krijgen kinderen voorlichting over sociale veiligheid, drugsgebruik en ondermijnende activiteiten;
- Er is extra zorg voor jongeren en gezinnen met complexe problemen.

Politie

De SGP vindt de bereikbaarheid en de beschikbaarheid van de politie in onze kernen van groot belang. Bij de verdeling van politiecapaciteit moet niet alleen naar het aantal inwoners, maar ook naar de omvang van het gebied worden gekeken. We hechten veel belang aan de aanwezigheid van wijk- en buurtagenten. Drugsdelicten, (auto)criminaliteit en ondermijnende zakelijke activiteiten op bedrijventerreinen nemen toe en vragen dus de aandacht.

De SGP wil de doelen van de Nationale Politie bundelen met lokale doelstellingen. Bij de aanpak wordt nadrukkelijk samengewerkt met relevante partners. De gemeente zorgt voor voldoende inzet van ambtenaren op het terrein van openbare orde en veiligheid.

Concreet:

- Wijkagenten zijn onmisbaar in onze kernen. Zij zijn zichtbaar actief, betrokken en aanspreekbaar op straat. Daarbij is uitgangspunt dat er minimaal één wijkagent is per 5.000 inwoners;

- De politie is voor inwoners goed bereikbaar, met ruime openingstijden van het bureau;
- Overlast van onder meer horecabezoekers, hangjongeren, drugshandel en hennepkwekerijen wordt teruggedrongen;
- In het zomerseizoen is de politie qua arbeidskracht afgestemd op het aantal aanwezige toeristen op ons eiland;
- De gemeenteraad bepaalt welke thema's lokaal de meeste aandacht nodig hebben: bijvoorbeeld ondermijnende criminaliteit, woninginbraken of overlast van drugshandel;
- De gemeente hanteert een streng drugsbeleid en staat geen coffeeshops toe;
- Er wordt meer ruimte gemaakt voor opsporing van lokale criminaliteit, in samenwerking met wijkagenten;
- De gemeente zet zich maximaal in voor het realiseren van korte aanrijtijden van politie, ambulance en brandweer; de aanrijtijden van hulpdiensten worden jaarlijks met de gemeenteraad gedeeld;
- Als daar aanleiding voor is onderzoekt de gemeente aanvragers van een vergunning op crimineel verleden voordat de vergunning wordt afgegeven.

Toezicht, controle en handhaving

Het nakomen van wet- en regelgeving vraagt om toezicht. Omdat de praktijk uitwijst dat de politie niet overal tegelijk kan zijn, zorgt de gemeente voor extra toezicht en handhaving door de inzet van buitengewone opsporingsambtenaren (BOA's). Zij kunnen onder meer een bijdrage leveren aan het bevorderen van de naleving van de horeca-regelgeving en aan het bestrijden van overlast in de openbare ruimte. Het is overigens niet wenselijk dat boa's allerlei politietaken vervullen en het tekort aan politiecapaciteit moeten opvangen. Wanneer dit in de praktijk toch het geval is moeten boa's wel de middelen krijgen die ze nodig hebben voor de uitvoering van die taken.

Op ons eiland zijn positieve ervaringen opgedaan met buurtpreventieteams. Zij leveren een positieve bijdrage aan de leefbaarheid en veiligheid van de samenleving. Leden van zo'n team mogen niet meer en niet minder dan iedere andere buurtbewoner. Het zijn wel oplettende wijkbewoners die bereid zijn anderen aan te spreken op ongewenst gedrag. Ook hebben ze een signalerende functie. Immers, bewoners van de buurt weten het beste wat ongewoon en verdacht is in de buurt. Door korte communicatielijnen met de politie en gemeente kan in dergelijke situaties snel actie ondernomen worden.

Concreet:

- BOA's in dienst van de gemeente hebben een helder mandaat en zijn duidelijk herkenbaar;
- De BOA's zijn geen vervanging van de politie, maar hebben een aanvullende rol;
- De gemeente ondersteunt (nieuwe) buurtpreventieteams door onder meer materialen beschikbaar te stellen en relevante cursussen te verzorgen.

Brandweer

De SGP staat voor een goede organisatie van brandweer en rampenbestrijding. Optimale samenwerking in de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond is van groot belang. De kosten daarvan moeten wel binnen de perken gehouden worden. Daarom is blijvend aandacht nodig voor een efficiënte besteding van middelen.

De SGP heeft grote waardering voor de vrijwillige brandweer, die veel tijd steekt in het bevorderen van deskundigheid en de veiligheid van onze samenleving.

Concreet:

- De gemeente garandeert effectief en efficiënt het basiszorgniveau voor hulpverleners en materieel zoals is vastgelegd door het Rijk;
- Er is goed contact met brandweervrijwilligers en werving van nieuwe vrijwilligers wordt gestimuleerd;
- Bij een ramp of crisis is de gemeente volledig voorbereid op haar taken. Voorbereiding, samenwerking en oefeningen krijgen veel aandacht.

Ambulance

Ambulancezorg moet voor elke inwoner binnen de landelijke norm beschikbaar zijn. Vanwege de uitgestrektheid van ons eiland is dat niet vanzelfsprekend. Daarom moet er blijvend aandacht zijn voor de aanrijtijden en de standplaatsen. De SGP blijft voorstander van volwaardige ambulancezorg op het hele eiland.

Concreet:

- De SGP blijft toezien op het halen van de landelijke normen voor aanrijtijden van ambulances binnen onze gemeente;
- De gemeente dringt (indien nodig) bij het Rijk en de zorgverzekeraars aan op het beschikbaar stellen van voldoende financiële middelen, zodat voldaan wordt aan de normtijden;
- Voldoende vervoerscapaciteit voor zorgvervoer van patiënten wordt gewaarborgd.

Discriminatie en geweld

Ieder leven op zich is waardevol. Geweld en discriminatie tegen wie dan ook keurt de SGP af. De SGP heeft oog voor kwetsbare groepen in de samenleving en onderstreept het belang van initiatieven die hun veiligheid verbeteren.

Concreet:

- De gemeente heeft een meldpunt discriminatie en geweldsincidenten waar inwoners melding kunnen maken van onveilige situaties.

4. Verkeer en vervoer

Het verkeer blijft om aandacht vragen. Nog steeds neemt het aantal auto's toe. De SGP vindt dat de belangrijke doorgaande verkeersstromen zoveel mogelijk buiten de woonkernen om moeten worden geleid. Het openbaar vervoer (OV) moet verbeterd worden. Een goede fietsinfrastructuur stimuleert het fietsen. De SGP wil het vervoer verduurzamen en zorgen voor een optimale infrastructuur. De bereikbaarheid en ontsluiting van ons eiland moeten goed zijn.

Doorstroming en veiligheid

Knelpunten voor goede doorstroming van het autoverkeer moeten worden aangepakt. De N57, N59 en N215 vragen daarbij speciaal de aandacht en moeten in samenwerking met andere overheden worden verbeterd. Overlast van verkeer - ook binnen de kernen - moet worden teruggedrongen. Verkeersveiligheid is voor de SGP heel belangrijk. De inzet is altijd om de verkeersstromen zo te geleiden dat iedereen op een zo veilig mogelijke manier kan deelnemen aan het verkeer. In het bijzonder geldt dit voor de wegen naar en rond scholen.

Concreet:

- De gemeente draagt (samen met andere gemeenten en de provincies Zuid-Holland en Zeeland) zorg voor een veiligere inrichting en mogelijke verbreding van rijksweg N59;
- Een heel spoedige uitvoer van de geplande werkzaamheden om de al jaren bestaande onveilige situatie op de N215 bij Nieuwe-Tonge op te lossen is belangrijk. Bij de provinciale overheid zal de SGP op urgentie blijven aandringen;
- De doorstroming van het verkeer in en om Middelharnis wordt verbeterd, onder meer door het vergroten van de capaciteit van de rotonde op het kruispunt Langeweg/N215;
- Het verkeerscirculatieplan Middelharnis/Sommelsdijk wordt (na onderzoek) vorm gegeven en uitgevoerd;
- In samenwerking met Rijkswaterstaat doet de gemeente onderzoek naar het verbeteren van de doorstroming op de N57, bijvoorbeeld door een rotonde bij Goedereede. Daarnaast moet er oog zijn voor de effecten voor ons eiland van de verbreding van de N57 tussen Brielle en Hellevoetsluis;
- Het afwaarderen van belangrijke toegangswegen naar de kernen, bijv. de Langeweg naar Ooltgensplaat, vindt de SGP niet wenselijk. De gemeente treedt vroegtijdig in overleg met de desbetreffende wegbeheerders;
- Recreatief verkeer bij Ouddorp naar de parken aan de kuststrook dient zoveel als mogelijk omgeleid te worden via de N57, zodat de kern (Oosterweg) hier minder hinder van ondervindt;
- Verkeer van en naar industrieterreinen moet zoveel mogelijk buiten de kernen om plaatsvinden, zoals bij BPO Oude-Tonge;
- Periodiek moet worden gezien of het verkeer binnen de kernen nog goed doorstroomt en de (eventuele) overlast van verkeer binnen de perken blijft;
- De SGP wil veilige fiets- en wandelroutes. De verkeersveiligheid moet, in het bijzonder voor schoolgaande jeugd, worden verbeterd door wegen veilig in te richten;
- Nieuw of her in te richten 30 km-zones moeten voldoen aan de eisen zodat de snelheid te handhaven is;
- Te hard rijden in de wijk wordt streng aangepakt, de gemeente dringt bij de politie aan op voldoende handhavingscapaciteit op dit punt;
- Maatschappelijke organisaties, scholen en bedrijven werken actief aan goed verkeersgedrag, bijvoorbeeld door het geven van voorlichting op scholen en het houden van publiekscampagnes;

- Supermarkten en (groot)winkelbedrijven in de dorpscentra zorgen voor een optimale bevoorrading, waarbij overlast voor doorgaand verkeer wordt beperkt.

Duurzaam vervoer

Vervoer wil de SGP niet alleen goed geregeld hebben, maar ook zo schoon mogelijk. Hiervoor zijn goede OV-mogelijkheden noodzakelijk. Fietsen is een duurzame en gezonde vervoerswijze en moet daarom worden gestimuleerd. Een goede infrastructuur en goede voorzieningen voor fietsers zijn belangrijk. Dat vergroot tegelijk de aantrekkingskracht van het eiland voor recreanten. Verduurzaming van het verkeer verdient dus de aandacht. Natuurlijk spelen de inwoners daar een belangrijke rol bij, maar de gemeente kan verduurzaming wel promoten, faciliteren en stimuleren.

Concreet:

- Om elektrisch vervoer te stimuleren moeten evenredig verdeeld over de kernen (snel)laadpalen in de openbare ruimte worden geplaatst. Dat geldt ook voor oplaadpunten voor elektrische fietsen;
- Innovatieve concepten voor verduurzaming van het vervoer (bijvoorbeeld deelauto's en rijden op waterstof) moeten worden gestimuleerd.

Openbaar vervoer

De SGP wil blijvende aandacht voor snelle en goede OV-verbindingen. Dagelijks maken immers vele forenzen, scholieren en studenten gebruik van het openbaar vervoer. Goed OV kan eraan bijdragen dat zij op het eiland blijven wonen, ook al werken of studeren zij elders. Daarnaast kan het OV een positieve bijdrage leveren aan bereikbaarheid en duurzaamheid van het eiland.

Concreet:

- Het OV moet frequent rijden en betrouwbaar zijn, ook als er overstappen gemaakt moeten worden;
- Het OV moet snel zijn; waar dat mogelijk is, moet het OV files - die er vooral van en naar Rotterdam vaak zijn - kunnen 'omzeilen';
- Het materieel van het OV moet comfortabel en toegankelijk zijn, zodat het daadwerkelijk een alternatief is voor de auto;
- Omdat de grootste stroom reizigers van en naar Rotterdam gaat, zijn goede, frequente en snelle OV-verbindingen met Rotterdam onmisbaar;
- Knelpunten in het OV worden door de gemeente actief onder de aandacht gebracht bij de provincie, die verantwoordelijk is voor de OV-concessie;
- De gemeente doet er alles aan om minder gebruikte ov-verbindingen in stand te houden, zoals de lijnen Ooltgensplaat-Middelharnis, Herkingen-Middelharnis en Ouddorp-Renesse;
- De gemeente probeert de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van OV-verbindingen met andere concessies - zoals naar scholen in Zeeland - te verbeteren.

5. Economie

De SGP vindt economie essentieel. Tegelijk is de economie geen doel, maar een middel. De economie is nodig om in ons levensonderhoud te voorzien. Vanuit het Bijbelse perspectief van rentmeesterschap is het onze verantwoordelijkheid om de schepping niet te laten lijden onder onze drang naar welvaart. Economische resultaten worden bij voorkeur met circulaire middelen behaald. De SGP vindt een sterke lokale economie met voldoende bedrijvigheid belangrijk. Daardoor zorgen we immers voor werkgelegenheid voor onze inwoners. Werk is ook een van de dingen die zorgt voor structuur en een sociaal netwerk. Daar heeft iedereen behoefte aan.

Economische pijlers

Belangrijke pijlers van de economie op Goeree-Overflakkee zijn landbouw, visserij, zorg, MKB, recreatie en toerisme. Als de belangen van deze sectoren tegenstrijdig zijn, moeten ze zorgvuldig tegen elkaar worden afgewogen. Daarbij is het belangrijk om in ogenschouw te nemen dat sectoren zoals landbouw en visserij ons eiland en het landschap van oudsher hebben gevormd. De gemeente moet daarnaast gericht zijn op behoud én uitbreiding van werkgelegenheid. Daarom wordt nauw samengewerkt met het onderwijs en bedrijfsleven. De Beroepscampus kan daar een goede rol in vervullen. Uiteraard moeten de aard en schaal van (nieuwe) bedrijven passen in de leefomgeving.

Concreet:

- De gemeente trekt bedrijven aan met werkgelegenheid die past bij de lokale beroepsbevolking;
- Ruimtelijke keuzes worden gemaakt met oog voor een goede balans tussen economie, milieu, werkgelegenheid en gevolgen voor de leefomgeving;
- De zoetwatervoorziening voor de landbouwsector wordt gewaarborgd;
- Voor ontwikkeling en vernieuwing in de landbouw wordt ruimte gemaakt;
- De gemeente spant zich in om de toegang tot de haven van Stellendam op diepte te houden;
- De visafslag in Stellendam wordt behouden;
- Innovatie in de visserijsector wordt gestimuleerd en gewaardeerd;
- De gemeente faciliteert en ondersteunt ondernemers bij het behouden en uitbreiden van werkgelegenheid;
- Een goede communicatie tussen gemeente en bedrijven is van groot belang, de gemeente zet zich hiervoor in;
- Op zondag houden winkels en bedrijven hun deuren gesloten; de zondagsrust is voor de SGP een aangelegen zaak.

De economie van de toekomst

De economie ontwikkelt zich razendsnel. Het is daarom belangrijk om niet onnodig vast te blijven houden aan bestaande structuren, maar op tijd in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Tegelijkertijd wordt de economie niet alleen globaler, maar ook regionaler door bijvoorbeeld innovatieve bedrijven die regionaal samenwerken. Dat vraagt om regionaal afgestemd beleid, zodat op deze ontwikkelingen kan worden ingespeeld.

Concreet:

- De gemeente voert een constante dialoog met de lokale bedrijven om in te kunnen spelen op de veranderingen in de economie;
- Innovatie wordt gestimuleerd door fondsen en faciliteiten;

- Toekomstgerichte innovatieve bedrijven worden aangetrokken door een regionaal samenhangend beleid;
- De gemeente spant zich in om meer werkgelegenheid te creëren voor hoger opgeleiden.

Zorg voor ondernemers

Zelfstandige ondernemers in het midden- en kleinbedrijf zijn de ruggengraat van onze economie. Zij verdienen de steun van de gemeentelijke overheid. Dat kan onder andere door hen te faciliteren en goed met hen te communiceren. Ook moeten ze voorzien worden van goede locaties om stabiele groei mogelijk te maken. De detailhandel verdient bijzondere steun. Zeker na de coronacrisis, waarbij webshopverkopen een nog grotere bedreiging zijn gaan vormen. Een goed winkelbestand, toekomstbestendige inrichting en (be)leefbare buitenruimte in de aangewezen winkelcentra zijn daarom essentieel. Een centrummanager kan hier een belangrijke rol in vervullen.

Ook de agrarische sector verdient gemeentelijke steun. Agrarische bedrijven zijn belangrijk voor onze voedselvoorziening en spelen een goede rol in natuurbeheer en het behoud van onze landschappen. De gemeente creëert ruimte voor hen om hun bedrijf economisch gezond te houden. Regelgeving moet daarbij niet onnodig belemmerend zijn.

Concreet:

- Er komt één gemeentelijk aanspreekpunt voor bedrijven, zodat adequaat en snel geantwoord wordt op vragen van ondernemers;
- Nieuwe bedrijven worden ontvangen met een ‘rodeloperbenadering’, zodat zij snel alle procedures en processen kunnen doorlopen;
- Oudere bedrijventerreinen moeten een kwaliteitsimpuls krijgen;
- Veiligheid en aantrekkelijkheid van bedrijventerreinen worden bevorderd door het instellen en continueren van de BIZ (bedrijveninvesteringszones);
- De SGP vindt een centrummanager voor de BIZ (detailhandel), als verbinder tussen ondernemers en gemeente, een goed idee;
- Snel en betrouwbaar internet (zoals een glasvezelverbinding) is zo snel mogelijk in de gehele gemeente beschikbaar;
- De gemeente stimuleert ondernemers om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen;
- Lokale lasten worden beperkt;
- Voert een beleid met positieve grondhouding richting de agrarische sector om deze voedselvoorzieners te behouden voor onze gemeente.

6. Sociaal domein

De SGP wil opkomen voor de zwakkeren in de samenleving. Wij zien om naar mensen in kwetsbare omstandigheden. Zij krijgen vanuit Bijbelse naastenliefde zorg en ondersteuning of bescherming. Kerken, scholen en andere maatschappelijke instellingen betrekken we intensief bij het gemeentelijke beleid in het sociaal domein.

Algemeen

Het sociaal domein is een veelomvattend taakveld voor de gemeente. De gemeente is steeds meer uitvoerder van Rijkstaken geworden. Samenwerking met regiopartners is nodig, maar de SGP is kritisch op de beheersbaarheid van kosten van allerlei gemeenschappelijke regelingen. ‘Lokaal waar het kan en regionaal waar het moet’ is ons motto. De SGP is voorstander van maatwerk, het verminderen van regeldruk en een ruimhartig sociaal beleid. Tegelijkertijd moet goed gekeken worden naar de efficiëntie in het sociaal domein.

Concreet:

- Het behoud van het ziekenhuis in Dirksland is voor de SGP belangrijk. De gemeente spant zich ervoor in dat goede zorg dichtbij bereikbaar is en blijft;
- Bij het aanhouden van de coronapandemie dan wel bij het uitbreken van een nieuwe pandemie spant de gemeente zich in voor een testlocatie en andere noodzakelijke faciliteiten op het eiland;
- De gemeente werkt samen met zorgpartijen om een aantrekkelijk eiland te zijn, waar mensen willen werken in de zorg;
- De gemeente faciliteert actief de langjarige samenwerking tussen zorgpartijen;
- De SGP is voorstander van ontschotting (het opheffen van scheidingen in bijv. geldstromen of werkterreinen in de zorg) en het tegengaan van regeldruk;
- De verantwoordelijkheid voor het vaststellen van de zorgbehoefte bij de zorgprofessional leggen is volgens de SGP een goed idee, waarbij de gemeente faciliterend optreedt;
- Zorgindicaties waarvan duidelijk is dat die voor langere tijd nodig zijn, worden direct voor een langere periode verstrekt, zodat niet steeds herhalingsaanvragen nodig zijn;
- Middelen die overblijven binnen het sociaal domein worden toegevoegd aan de reserve sociaal domein;
- De SGP vindt het van groot belang dat er doorgepakt wordt op verslavingspreventie. De gemeente moet partijen (Moedige Moeders, politie, veldwerkers, jongerenwerkers etc.) bij elkaar brengen en inzetten op preventie. De SGP is voorstander van het IJslands preventiemodel, een primaire preventieaanpak gericht op het creëren van een positieve leefomgeving waarin jongeren gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien, zonder middelengebruik;
- Het is belangrijk om lokale daklozenzorg in onze gemeente te behouden;
- In allerlei informele netwerken gebeurt veel goeds in hulp aan de medemens. De gemeente legt contact met sociale netwerken uit bijvoorbeeld kerkelijke gemeenten of andere gemeenschappen om deze netwerken waar nodig te versterken met als doel om zwaardere zorgvragen te voorkomen;
- Ouderenzorg wordt een van de grootste uitdagingen van de toekomst. De gemeente brengt ketenpartners samen, bijvoorbeeld via Paulina.nu, om een regionaal plan van aanpak voor ouderenzorg en het tegengaan van eenzaamheid te ontwikkelen.

Welzijn, jeugd- en jongerenwerk

In het sociaal domein zijn veel vrijwilligersorganisaties actief, vaak verbonden aan kerken of maatschappelijke organisaties. De SGP is blij met deze initiatieven. De SGP is kritisch over de trend om taken op het gebied van welzijn aan te besteden aan één partij, omdat kleinere vrijwilligersinitiatieven die uit de samenleving voortkomen, daarmee in het gedrang komen.

Concreet:

- De gemeente is positief over lokaal actieve maatschappelijke organisaties en initiatieven op het gebied van zorg en welzijn en ondersteunt die;
- Jeugd- en jongerenwerk krijgen ondersteuning en maatschappelijke organisaties en kerken geven we de ruimte om dit op hun eigen manier in te vullen;
- De gemeente bevordert het werk van maatschappelijke organisaties die actief zijn op het gebied van armoedebestrijding, begeleiding van statushouders, schuldhulpverlening en het tegengaan van eenzaamheid.
- Gezien de grote rol van de gemeente in het sociaal domein, is een betrokken en kritische adviesraad Sociaal Domein van het grootste belang. De gemeente faciliteert zo'n adviesraad.

Jeugdhulp

Het is voor jongeren belangrijk om veilig te kunnen opgroeien tot volwassen inwoners. Ze moeten vanuit een gezond verantwoordelijkheidsbesef volop mee kunnen doen in de samenleving. Hoewel het aantal kinderen en jongeren in Nederland gelijk blijft, nemen de kosten voor jeugdhulp in veel gemeenten toe. Dat vraagt van gemeenten om kritisch keuzes te maken bij de inzet van hun budget.

Concreet:

- De SGP zet in op een laagdrempelig en toegankelijk Centrum voor Jeugd en Gezin. Het CJG is onderdeel van de lokale toegang tot jeugdhulp (sociaal team, wijkteam, jeugd- en gezinsteam). Deze teams bieden zelf ook hulp en brengen één gezin - één plan - één regisseur in de praktijk. Ze bieden hulp met oog op het hele gezin;
- De gemeente stuurt erop dat de kosten voor jeugdhulp niet hoger zijn dan het beschikbare budget, ervan uitgaande dat er komende jaren structureel extra budget voor jeugdhulp vanuit het rijk komt;
- De SGP vindt het belangrijk dat ingezet wordt op preventie van (v)rechtscheidingen, bijvoorbeeld door relatietherapie voor ouders ter beschikking te stellen en op dit punt samen te werken met bijvoorbeeld kerken;
- Geef zorgvragers in de jeugdzorg keuzevrijheid. Zo wordt er rekening gehouden met de levensovertuiging van ouders en jongeren. Voor jongeren die niet thuis kunnen wonen, wordt een zo 'thuis' mogelijke oplossing gezocht, in een pleeggezin of in een gezinshuis;
- De gemeente onderhoudt goed contact met pleegouders en gezinshuisouders en steunt hen in het belangrijke werk dat ze doen. Faciliteert via haar ruimtelijk ordeningsbeleid de start van gezinshuizen;
- Het is belangrijk dat specialistische jeugdhulp beschikbaar is voor kinderen en jongeren. De gemeente werkt regionaal samen met andere gemeenten om deze specialistische hulp te kunnen bieden. Administratieve lasten voor aanbieders van specialistische hulp worden zoveel mogelijk beperkt;
- De gemeente is verantwoordelijk voor de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld. Zij checkt of meldingen bij Veilig Thuis op juistheid worden onderzocht. Indien nodig zet de gemeente hulpverlening in;

- Toezicht op goed feitenonderzoek bij de uitvoering van jeugdbeschermingsmaatregelen door een gecertificeerde instelling is van wezenlijk belang voor het vertrouwen in de jeugdbescherming.

Zorg en welzijn (wmo), ondersteuning vrijwilligers en mantelzorgers

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) legt veel verantwoordelijkheid neer bij de inwoners. De zorg is bedoeld voor (kwetsbare) mede inwoners en hun leefomgeving. Daarbij biedt de gemeente ondersteuning, begeleiding en verzorging aan huis.

Vrijwilligers en mantelzorgers zijn van onschatbare waarde. De SGP vindt het belangrijk dat de gemeente de taak in de Wmo om vrijwilligers en mantelzorgers te ondersteunen, concreet en serieus invult. Voor de mantelzorgers geldt daarbij een ruimhartige voorziening voor respijtzorg.

De SGP pleit voor een ruimhartig beleid binnen de financiële kaders. Er moeten voorwaarden worden geschapen zodat de inwoner zijn eigen verantwoordelijkheid neemt en solidair is met mensen met een handicap, psychische klachten en/of een langdurige zorgbehoefte.

Concreet:

- De gemeente zet in op ruimhartige dagbesteding en snelle indicaties bij dementiezorg;
- De SGP wil keuzevrijheid binnen de Wmo, zodat de inwoner de hulp of een instelling kan kiezen die past bij zijn levensovertuiging;
- De sociale wijkteams zijn laagdrempelig en toegankelijk. Ze staan dicht bij de inwoner en kunnen direct ondersteuning en hulp bieden;
- De gemeente ondersteunt vrijwilligers, bijvoorbeeld door de uitreiking van een jaarlijkse Vrijwilligersprijs, het bieden van een verzekering voor ongevallen en aansprakelijkheid en het onderhouden van een database voor vrijwilligersklussen;
- Mantelzorgers krijgen een jaarlijkse mantelzorgwaardering;
- De gemeente maakt actief werk van ruimhartige respijtzorg;
- Er moeten goede voorzieningen zijn op het gebied van psychosociale hulp. De gemeente garandeert daarbij keuzevrijheid, zodat hulpvragers kunnen kiezen voor een instelling die past bij hun levensbeschouwing. De SGP is daarom voorstander van initiatieven als Diaconaal Maatschappelijk Werk (DMW).

Werk, inkomen en arbeidsmarkt

Voor de SGP is betaald en onbetaald werk gelijkwaardig. Zorg, ondersteuning en vrijwilligerswerk ziet de SGP als nuttige maatschappelijke bijdragen. De arbeidsparticipatie moet dan ook niet met allerlei regelingen worden opgevoerd. Wel is iedereen in beginsel zelf verantwoordelijk voor zijn inkomen.

De SGP heeft een groot hart voor mensen die door omstandigheden niet kunnen werken. Mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt (langdurig werklozen, gehandicapten, bijstandsgerechtigden) worden door de gemeente actief geholpen. Daarbij werkt de gemeente nauw samen met werkgevers in de gemeente en regio en met de sociale werkplaats. Als werken onmogelijk is of als er geen werk te vinden is, moet de gemeente in een inkomen voorzien. Een uitkering is dus een vangnet, geen hangmat.

Wij willen de lokale ondernemers stimuleren om een sociale arbeidsmarkt met werk voor onze inwoners te creëren. Daarom verwachten wij van onze lokale bedrijven dat zij hun maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen.

Concreet:

- De gemeente organiseert samen met bedrijven leer-werkplekken, waar inwoners

werkervaring kunnen opdoen;

- Van inwoners die een uitkering ontvangen kan een ‘tegenprestatie’ verlangd worden. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van passend vrijwilligerswerk of een werkervaringsplek;
- Jeugdwerkloosheid wordt actief aangepakt, bijv. in samenwerking met het bedrijfsleven;
- De gemeente draagt zorg voor een beschutte werkplaats voor mensen die niet naar werk geleid kunnen worden;
- Een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt wordt gestimuleerd. Dit kan onder meer door ondernemers en onderwijsinstellingen te laten samenwerken en door leerlingen actief kennis te laten maken met het regionale bedrijfsleven;
- De gemeente geeft als werkgever en opdrachtgever het goede voorbeeld. Binnen de gemeentelijke organisatie moeten voldoende mensen werken met een garantiebaan. Bij een gemeentelijke opdracht vraagt de gemeente van opdrachtnemers dat ze ook een deel van het werk door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt laten uitvoeren;
- De drempel naar de gemeentelijke schuldhulp lager wordt lager gemaakt, bijvoorbeeld via de inzet van schuldhulpmaatjes en face to face dienstverlening;
- De gemeente voert een ruimhartig minimabeleid. Actieve armoedebestrijding, kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, ruimhartige verlening van bijzondere bijstand en ziektekostenverzekering voor minima behoren tot de mogelijkheden;
- De sociale dienst en het UWV bieden één werkgeversbenadering om werkzoekenden aan een goede, passende baan te helpen;
- De SGP vindt dat onbetaald werk, zoals vrijwilligerswerk en mantelzorg, een grotere waardering verdient. Alleenstaanden met jonge kinderen of mensen met een zieke partner krijgen vrijstelling van de sollicitatieplicht;
- De gemeente kan armoedeval voorkomen door werken financieel aantrekkelijker te laten zijn dan een uitkering.

7. Onderwijs

Goed onderwijs is erg belangrijk voor de ontwikkeling van inwoners en van de samenleving. Het Rijk is verantwoordelijk voor goed onderwijs en voor toezicht op de onderwijskwaliteit. De gemeente heeft vooral een belangrijke rol bij het scheppen van goede randvoorwaarden. Belangrijke zaken zijn hierbij het lokale onderwijsbeleid, passend onderwijs, leerlingenvervoer, nieuwbouw en uitbreiding van scholen, het tegengaan van onderwijsachterstanden en toezicht op de leerplicht. Het is goed dat de gemeente zich betrokken voelt op het onderwijs in elke kern. De professionele ruimte van scholen blijft daarbij vooropstaan. Vrijheid van onderwijs vindt de SGP absoluut leidend.

Onderwijshuisvesting

De gemeente is verantwoordelijk voor de bekostiging van (vervangende) nieuwbouw van scholen. De eerste fase van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2019-2035 is inmiddels in gang gezet. Voor de SGP is het belangrijk dat de uitvoering in goed overleg met de scholen wordt vormgegeven.

Concreet:

- De gemeente gaat voortvarend door met de uitvoering van het IHP 2019-2035;
- De SGP maakt zich sterk voor het behoud van christelijk onderwijs in elke kern;
- Het duurzamer maken van schoolgebouwen heeft prioriteit. De gemeente en de scholen zetten in op energiezuinige huisvesting. Renovatie is naast nieuwbouw een nadrukkelijke optie;
- Leerlingenkrimp is onderdeel van de afwegingen in het IHP, maar wel uitdrukkelijk met oog voor de wensen van ouders, scholen en besturen;
- Scholen voor regulier onderwijs hebben vanwege passend onderwijs soms aanpassingen in huisvesting nodig. Daar moet ruimte voor zijn;
- De gemeente 'stuurt' niet met onderwijsgebouwen: de vrijheid en verantwoordelijkheid om al dan niet samen te werken of samen te gaan ligt bij scholen en hun besturen;
- Er is voldoende aandacht voor ventilatie en een goed binnenklimaat in scholen.

Onderwijsachterstanden tegengaan

De gemeente biedt speciale programma's aan om kinderen met een onderwijsachterstand te helpen. Ze krijgt daar ook geld van het Rijk voor. De SGP wil laaggeletterdheid en taalachterstanden effectief aanpakken. Het bevorderen van leesgedrag onder jonge kinderen is hierbij een belangrijk middel. De bibliotheek op school wordt daarom vooralsnog gecontinueerd.

Concreet:

- Bij afspraken over voorschoolse educatie (VE) wordt uitdrukkelijk de input van het werkveld benut;
- De gemeente verstrekt subsidie aan initiatieven die de voorschoolse educatie bevorderen;
- Achterstanden worden in een zo vroeg mogelijk stadium in kaart gebracht, bijvoorbeeld door goede samenwerking tussen CJG, kinderopvang (peuterspeelzalen) en scholen;
- De gemeente schrijft geen leeropbrengsten of didactische middelen, zoals een Citotoets, voor aan scholen;
- Bibliotheek op school wordt gecontinueerd en regelmatig geëvalueerd.

Thuiszitters

Ieder kind is leerplichtig. Daarom is het onwenselijk dat er nog duizenden kinderen in Nederland thuiszitten. De gemeente is verantwoordelijk voor toezicht op de naleving van de Leerplichtwet. De problemen met thuisblijvende kinderen zijn vaak complex. Toch wil de SGP thuiszitten zoveel mogelijk terugdringen en voorkomen. De SGP realiseert zich dat de school soms tijdelijk of definitief niet de juiste ontwikkelomgeving kan zijn. Het is dan belangrijk om in andere instellingen doelgericht te werken aan de ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Concreet:

- Onderwijs en jeugdhulp werken intensief samen om thuiszitten te voorkomen. Daarbij hebben ze oog voor de complexiteit van de problematiek;
- De gemeente spant zich in om ervoor te zorgen dat er geen of hooguit beperkte wachtlijsten zijn bij zorgaanbieders die complexe problemen bij kinderen en jongeren behandelen;
- Er moet goede begeleiding zijn voor leerlingen die vanuit een instelling terugkeren naar het onderwijs.

Leerlingenvervoer

De gemeente betaalt onder bepaalde voorwaarden (een deel van) het vervoer van leerlingen. Dit geldt voor leerlingen die door een beperking niet zelfstandig naar een passende school kunnen of voor leerlingen die verder moeten reizen omdat er geen school met een passende identiteit in de buurt is. De SGP vindt het zogeheten 'signatuurvervoer' belangrijk.

Door de komst van passend onderwijs hoeven leerlingen soms minder ver te reizen. De gemeente stelt zich royaal op en werkt voortvarend mee bij de vergoeding van leerlingenvervoer aan (pleeg)ouders. Dat geldt zeker in het kader van een maatregel van kinderbescherming.

Concreet:

- De gemeente geeft steun aan signatuurvervoer.

Onderwijs en zorg

Sommige leerlingen hebben naast ondersteuning in het onderwijs ook aanvullende zorg nodig. Ze kunnen zich bijvoorbeeld fysiek of mentaal niet alleen redden op school. Onderwijs-zorgarrangementen regelen een combinatie van onderwijs en zorg op school.

Concreet:

- Inwoners mogen bij onderwijs-zorgarrangementen niet van het kastje naar de muur worden gestuurd. De overheid is een betrouwbare partner en (sociaal) vangnet. De gemeente zorgt vanwege de garantiefunctie van de overheid dat er altijd voldoende passend onderwijs in de scholen beschikbaar is;
- Bij benodigde zorg is er één aanspreekpunt of regisseur voor zowel ouders als school. Dit is essentieel;
- De gemeente stimuleert dat zorgaanbieders passen bij de identiteit van leerlingen, ouders en school. Dat geldt niet alleen voor geïndiceerde, maar ook voor kortdurende zorg. Dit bevordert de samenwerking.

Integrale kindcentra

Op veel plekken in het land worden IKC's ontwikkeld. Dit zijn voorzieningen voor kinderen van 0-12 jaar. Een IKC biedt scholen een kans om leerlingen vroeg bij de (identiteit van de) school te betrekken. Ook kunnen ze een goede doorlopende leerlijn bieden. Integrale kindcentra kunnen een goed instrument zijn om onderwijsachterstanden te bestrijden en sociale cohesie te bevorderen. Voor de SGP is het belangrijk dat de vorming van een IKC van onderaf wordt vormgegeven.

Concreet:

- Scholen mogen niet worden gedrongen of gedwongen om zich om te vormen tot een IKC of brede school.

8. Sport, cultuur en recreatie

De SGP wil een samenleving, niet een naast-elkaarleving. Cultuur en cultuurgeschiedenis kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Dat geldt ook voor verantwoord samen recreëren en sporten. Primair dienen culturele activiteiten voort te komen uit particulier initiatief; de gemeente vervult een stimulerende en ondersteunende rol. Kunstuitingen dienen recht te doen aan het karakter van de kernen binnen onze gemeente en moeten per definitie niet kwetsend of aanstootgevend zijn.

Sport

Sporten is gezond en plezierig. Het kan bovendien een vormende en samenbindende werking hebben en is goed voor de sociale en fysieke ontwikkeling van jongeren. De SGP ondersteunt dat graag door goede faciliteiten en accommodaties te bieden. Ouderen en gehandicapten verdienen extra aandacht. Daarom ziet de SGP een rol voor de overheid in het bevorderen van breedtesport. De SGP vindt dat topsport geen taak van de overheid is. Ook hecht de SGP aan de zondagsrust. Daarom wijst ze zondagsport af.

Concreet:

- De gemeente stimuleert (buurt)sport, spel en gezondheid onder meer via scholen;
- Breedtesport wordt gefaciliteerd;
- Maatschappelijke initiatieven en sportverenigingen worden ondersteunt door het leveren van een bijdrage aan voldoende, goede, duurzame en goed verspreide sportvoorzieningen;
- De SGP wil geen sportevenementen op zondag.

Cultuur

De SGP vindt het belangrijk dat de cultuur en geschiedenis van het eiland zichtbaar zijn. Het stimuleren van sociaal-culturele activiteiten kan daaraan bijdragen. Culturele activiteiten moeten ontstaan uit particulier initiatief. De gemeente vervult daarbij wel een stimulerende en ondersteunende rol. Evenementen en cultuuruitingen passen altijd bij de goede zeden. Ze mogen niet aanstootgevend zijn.

Concreet:

- De gemeente zorgt voor een moderne, toegankelijke bibliotheek, eventueel met bijbehorende maatschappelijke voorzieningen;
- Scholen krijgen ondersteuning bij natuur- en cultuureducatie en krijgen daarbij de ruimte voor een eigen invulling, die bij de identiteit van de school past;
- De gemeente stimuleert de verbinding tussen cultuur en onderwijs, bijvoorbeeld door muziekonderwijs op scholen;
- Lokale media worden gesteund, zodat zij inwoners onafhankelijk informatie kunnen geven. Ook zijn deze media een platform voor de maatschappelijke dialoog.

Archeologie en erfgoed

Archeologie en erfgoed zijn verbonden met de lokale identiteit van dorp, stad en streek. Goeree-Overflakkee heeft een rijke geschiedenis en prachtig erfgoed van bijv. oude gebouwen en verschillende bouwstijlen. De SGP vindt het heel waardevol dat geschiedenis aandacht krijgt, onder meer door educatie. Ook wil de SGP belangrijke cultuurhistorische waarden bewaren voor de toekomst. Wanneer een gemeente monumenten en cultuurhistorisch erfgoed behoudt, is ze aantrekkelijk voor inwoners en toeristen. De rijke geschiedenis moet zichtbaar blijven in de bebouwing, maar ook in de openbare ruimte en in het cultuurlandschap.

Concreet:

- De gemeente stelt een integrale beschrijving op van cultuurhistorische waarden en monumenten;
- De gemeente voert actueel beleid voor archeologie en cultuurhistorie, zodat waardevolle historische elementen (zoals bijv. kerkenpaden en havenkanalen) en plaatsen behouden blijven en zichtbaar zijn;
- Een subsidieregeling voor monumentale gebouwen is belangrijk om deze gebouwen te behouden;
- De samenwerking met omliggende gemeenten en de provincie ten aanzien van de erfgoedlijn wordt voortgezet;
- Cultuurhistorische verenigingen worden ruimhartig ondersteund door de gemeente;
- Door middel van herbestemming behoudt de gemeente haar cultuurhistorisch erfgoed;
- In oude en authentieke wijken en straten wordt gebouwd met oog voor de geschiedenis;
- Straatnamen en historische verwijzingen bieden ruimte om meer te leren en hoeven dus niet gewijzigd of verwijderd te worden;
- Historische gebeurtenissen die impact hebben gehad op ons eiland, zoals de Tweede Wereldoorlog of de watersnoodramp van 1953, worden blijvend onder de aandacht gebracht.

Recreatie en toerisme

Recreatie en toerisme vormen een belangrijke pijler voor de lokale economie. Onze gemeente kenmerkt zich door kust, rust, ruimte en natuur. De zondagsrust is een van de kernkwaliteiten van ons eiland. Die kenmerken en kwaliteiten dienen te worden behouden. Daarbij past een beleid van kwaliteitsverbetering van de huidige voorzieningen, maar uitdrukkelijk geen grootschalige uitbreiding op de kop van het eiland. Het ontwikkelkader verblijfsrecreatie moet daarbij strikt gehanteerd worden en waar nodig worden aangescherpt. Ontwikkelingen binnen de recreatie- en toerismesector moeten passen bij de identiteit en het karakter van de kernen en recht doen aan de ruimte waarbinnen deze ontwikkelingen plaatsvinden. Initiatieven dienen kleinschalig te zijn en toegespitst op gezinsrecreatie of andere vormen van ‘rustige’ recreatie. De SGP vindt de vermenging van wonen en recreatie een onwenselijke ontwikkeling. Aan vormen van recreatie, zoals bed and breakfast en Airbnb, moeten daarom duidelijke grenzen worden gesteld.

Concreet:

- De SGP is voor een kwaliteitsslag binnen de recreatiesector, maar tegen grootschalige uitbreiding;
- Recreatievoorzieningen moeten passen bij de identiteit en het karakter van de kernen, waarbij de zondagsrust in ere wordt gehouden;
- In de duinen en op het strand wordt niet gebouwd;
- Het beleid van de gemeente moet gericht zijn op spreiding van recreatie en toerisme over het hele eiland;
- De SGP is voor verbetering en/of realisatie van wandel- en fietsroutes, waarmee ook de natuur ‘beleefbaar’ wordt gemaakt;
- De SGP wil geen ongebreidelde uitbreiding van bed en breakfast binnen de woonkernen, met name op de kop van het eiland;
- In de dorpskernen moet een gezonde mix zijn van winkels en horeca. In bijv. Ouddorp is verdere uitbreiding van horecazaken onwenselijk;
- Recreatie moet in balans zijn met het gebied waar het plaatsvindt en bij ontwikkelingen moet aandacht zijn voor de draagkracht van de omgeving;

- De SGP is geen tegenstander van het verhogen van de toeristenbelasting. Met de sector moeten nieuwe afspraken gemaakt worden over de inzet van de middelen uit de toeristenbelasting.

9. Volksgezondheid, milieu en leefomgeving

Het welzijn van onze inwoners is een aangelegen punt voor de overheid. Ook behoren wij zorgvuldig om te gaan met de natuur en met onze omgeving. Gods goede schepping moeten we bouwen én bewaren. Bij alle ontwikkelingen moet ons eiland zich blijven kenmerken door kust, rust, ruimte en natuur. Het milieu, openbaar groen en water moeten onze aandacht hebben. Hier geldt het rentmeesterschap bij uitstek. Hoofdonderwerpen zijn bijvoorbeeld het investeren in duurzame energiebronnen en het duurzaam inrichten van de (leef)omgeving door middel van goed waterbeheer en afvalinzameling.

Volksgezondheid

De volksgezondheid moet een punt van aanhoudende zorg van de overheid zijn. De gemeentelijke overheid kan veel voor zijn inwoners betekenen door in volksgezondheid en welzijn te investeren zodat welvaart en welzijn met elkaar in balans zijn. Preventieve maatregelen gaan hierbij voorop. Voorkómen is beter dan genezen! Gewenste zorg moet in voldoende mate beschikbaar en bereikbaar zijn.

Concreet:

- De gemeente houdt de gezondheidszorg op peil en verankerd binnen onze gemeente;
- De crisisorganisatie van de gemeente is op orde;
- De gemeente heeft een gemeentelijk gezondheidsplan met concrete doelstellingen voor bewegen en voor het simuleren van een gezonde levensstijl;
- Er is blijvende voorlichting op scholen over bewegen, gezonde voeding en gevaren van verslaving.

Groen

Veel groen in de leef- en werkomgeving bevordert het welzijn van de inwoners. Het bespaart energie, beperkt geluidsoverlast, verbetert de luchtkwaliteit en bevordert biodiversiteit. De SGP vindt dat groen van goed kwaliteitsniveau gericht moet worden ingezet, ook omdat openbaar groen sterk beeldbepalend is. Wel is het belangrijk dat groenvoorzieningen geen onoverzichtelijke situaties opleveren, omdat dan de (verkeers)veiligheid in het gedrang kan komen.

Concreet:

- Er komt een inventarisatie en bescherming van (landschappelijk) beeldbepalend groen;
- De gemeente heeft aandacht voor veiligheid bij de inrichting van groenstroken;
- Aandacht voor inrichtingsalternatieven die onderhoudsarm zijn is belangrijk;
- Openbaar groen wordt goed onderhouden;
- Inwoners worden bij het aanleggen en mogelijk ook bij het onderhouden van openbaar groen betrokken;
- Groen bij bedrijventerreinen, bij recreatieterreinen en langs doorgaande wegen wordt gestimuleerd.

Waterbeleid

Water wordt een steeds belangrijker onderwerp van gemeentelijk beleid, onder meer door de gevolgen van klimaatverandering. Daarom zijn klimaatadaptieve maatregelen nodig. Watersystemen en problemen van wateroverlast of verdroging houden doorgaans niet op bij een gemeentegrens. De SGP is daarom van mening dat samenwerking met het waterschap noodzakelijk is. Op die manier kunnen knelpunten beter worden aangepakt en kan op de

kosten worden bespaard. De SGP vindt het belangrijk dat er voldoende zoet water voor beregening in de landbouw is. Er is blijvend aandacht nodig voor het oplossen van het blauwalgprobleem in het Volkerak-Zoommeer waarbij zoet (beregening)water gegarandeerd blijft.

Concreet:

- De gemeente zet zich in om grond- en oppervlaktewater zuiver te houden;
- De gemeentelijke riolering wordt op een goed niveau beheerd;
- De gemeente inventariseert actief waar problemen zijn met betrekking tot klimaatadaptatie c.q. overtollig water;
- Natuurontwikkeling binnen de ecologische hoofdstructuur wordt gestimuleerd;
- De gemeente is terughoudend met het 'opofferen' van land- en tuinbouwgrond en gebruikt (als het toch moet gebeuren) hiervoor alleen landbouwgronden met minder agrarische potentie;
- De culturele eigenheid van het landschap (als eiland, omringd door water) wordt in stand gehouden;
- Nieuwbouwprojecten worden voorzien van voldoende waterberging;
- De gemeente heeft blijvende aandacht voor oplossingen van het blauwalgprobleem in het Volkerak-Zoommeer;
- Zoet beregeningswater voor de landbouw, bijvoorbeeld rondom Ouddorp i.v.m. verzilting, moet voldoende beschikbaar zijn en zo nodig uitgebreid worden.

Milieubeleid en verduurzaming

Milieubeleid vraagt om een integraal plan. In een dergelijk beleidsplan komen kwaliteit van de openbare ruimte, duurzaamheid, geluid, licht en afvalstoffenbeleid aan de orde. De SGP vindt dat de gemeente zelf ook het goede voorbeeld dient te geven in zaken als energiebesparing en CO₂-reductie.

Concreet:

- De SGP wil vervuiling en uitputting van grondstoffen voorkomen door duurzaam te bouwen;
- Het streven naar een circulaire samenleving wordt gestimuleerd;
- De SGP is voor het stimuleren van verduurzaming van de landbouw met de kanttekening dat de SGP geen ruimte ziet voor nieuwe windturbines;
- Overtollige warmte of energie moet slim benut worden (industrie/tuinbouw - huishoudens);
- Energiebesparing en CO₂-besparende maatregelen worden binnen de gemeentelijke organisatie doorgevoerd;
- De gemeente brengt beschikbare stimuleringsmaatregelen voor energiebesparing en toepassing van duurzame energie actief bij inwoners en bedrijven onder de aandacht;
- De duurzaamheidslening wordt behouden en zo nodig uitgebreid;
- Elektrisch rijden en openbaar vervoer wordt gestimuleerd. Een goede laadinfrastructuur is daarbij noodzakelijk;
- De gemeente zet in op toepassing van waterstof voor zover dat een goede bijdrage kan leveren aan verduurzaming.

Afval- en grondstoffenbeleid

Afval- en grondstoffenbeleid is nodig om verloedering van de openbare ruimte tegen te gaan. Inwoners en bedrijven moeten zich nog meer bewust worden van de enorme productie van afval. Vanzelfsprekend is er goed toezicht op de naleving van de regels.

Concreet:

- De gemeente realiseert voldoende afvalinzamelpunten, die goed bereikbaar en niet storend voor de omgeving zijn;
- Inwoners worden betrokken bij de wijze van scheiden en inzamelen;
- De gemeente stimuleert om afval te scheiden, voor zover de gemeente voorscheiding blijft toepassen;
- Er wordt ingezet op het minimaliseren van restafval onder meer om de afvalstoffenheffing zo laag mogelijk te houden;
- Het beperkt aanbieden van afval door particulieren op de milieustraat blijft gratis, zodat zwerfafval zo veel mogelijk wordt voorkómen;
- De SGP vindt het belangrijk dat de milieustraat Goedereede in stand gehouden wordt;
- Middels het afvalbeleid vergroot de gemeente het milieurendement bij afvalinzameling.

Duurzame energievoorziening

De belangrijkste huidige fossiele energiebronnen zijn eindig. Daarom moeten we tijdig nadenken over (nieuwe) vormen van duurzame energie. Er wordt al langere tijd gesproken over een getijdencentrale in de Brouwersdam. De SGP wil in het kader van onze regionale energiestrategie een getijdencentrale in de Brouwersdam als belangrijke duurzame energieopwekker. De gemeente moet in samenwerking met de regiopartners bij het Rijk pleiten voor het beschikbaar stellen van de financiële middelen.

Concreet:

- De gemeente heeft een voorbeeldfunctie in het stimuleren en toepassen van duurzame energie en volgt daarin de marktontwikkelingen;
- De getijdencentrale in de Brouwersdam blijft verankert in de regionale energiestrategie;
- Inwoners worden betrokken bij de energietransitie, bijvoorbeeld door middel van voorlichting over en stimulering van energiebesparing in bestaande woningbouw;
- De gemeente temporeert de energietransitie voor de gebouwde omgeving zodat het haalbaar en betaalbaar blijft;
- Het komend decennium wordt ingezet op onder andere gasarme hybride warmteoplossingen;
- De gemeente definieert een groeipad van gasarm naar gasloos;
- Verdergaand onderzoek naar de toepassing van waterstof in de gebouwde omgeving, onder meer naar aanleiding van de proeftuin Stad aan 't Haringvliet, dient ingezet te worden;
- De SGP draagt het energieloket, om inwoners te helpen bij verduurzaming, een warm hart toe;
- Het bedrijfsleven wordt gestimuleerd om duurzamer te worden onder meer door handhaving van de Wet Milieubeheer;
- Investering in duurzame energiebronnen is nodig. Ook moet de ruimtelijke omgeving duurzaam worden ingericht, waarbij de kwaliteit van de leefomgeving wel in het oog gehouden wordt;
- De SGP ziet geen ruimte meer voor nieuwe windturbines;
- De gemeente geeft geen ruimte aan zonnepanelen op landbouwgrond, behalve wanneer deze mobiel worden uitgevoerd, zodat dubbel ruimtegebruik mogelijk is.

Speelplaatsenplan

Via een speelplaatsenplan kunnen speelterreinen en speeltoestellen op een goede manier over de kernen worden verdeeld. In een dergelijk plan moet ook rekening worden gehouden met geografische en demografische ontwikkelingen.

Concreet:

- De gemeente stimuleert de ontwikkeling van speeltuinen;
- Speelvoorzieningen voor kinderen worden evenwichtig gespreid over de kernen en inwoners worden hierbij betrokken, bijvoorbeeld via speeltuinverenigingen;
- Speelplaatsen worden afgestemd op diverse doelgroepen en leeftijden;
- De SGP vindt het belangrijk dat bij inrichting en keuze van speeltoestellen rekening wordt gehouden met minder valide kinderen;
- De gemeente bevordert de veiligheid van speelplaatsen en voorkomt misbruik door hangjongeren;
- Speelvoorzieningen zijn integraal onderdeel van planontwikkeling.

Kunstwerken

In lijn met de landelijke trend staat ook onze gemeente voor een enorme opgave om kunstwerken zoals bruggen, kademuren, duikers etc. te onderhouden en te laten voldoen aan de huidige normen. Achterstallig onderhoud en een forse vervangingsopgave maken dat de juiste keuzes gemaakt moeten worden. Voor de SGP is een goede afweging van belangen hierbij cruciaal.

Concreet:

- De gemeente zorgt voor een goede inventarisatie van alle kunstwerken;
- Veiligheid staat voorop;
- Projecten worden in de tijd en financieel gefaseerd uitgevoerd;
- Bij renovatie en/of vervanging is het minimaliseren van overlast het uitgangspunt;
- Alternatieven worden uitdrukkelijk in de afwegingen betrokken.

Stikstof

De stikstofproblematiek houdt het land in zijn greep. Infraprojecten staan op losse schroeven. Boeren zitten in grote onzekerheid. Ook lokaal in onze gemeente. Een belangrijke eerste stap is dat de gemeente weet wat er speelt. Welke ontwikkelingsbehoefte hebben (agrarische) ondernemers? Hoeveel woningen hebben we nodig en waar kunnen die het best gebouwd worden? Hoe zien boeren hun toekomst voor zich en wat hebben ze daarvoor nodig? Welke bedrijven zouden willen verplaatsen? Ook onafhankelijke partners moeten worden geraadpleegd. Met deze kennis moet de gemeente aan tafel gaan zitten bij de provincie en in regionale samenwerkingsverbanden en actief meedenken en -sturen, zodat opgaven gebiedsgericht aangepakt worden. De gemeente biedt boeren en andere ondernemers zo nodig de helpende hand om te stoppen of op een locatie met meer toekomstperspectief verder te kunnen ontwikkelen. Middels vrije kavelruilprojecten kan er veel bereikt worden.

10. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Het Bijbelse rentmeesterschap geeft richting aan het SGP-beleid voor ruimtelijke ordening. De openbare ruimte moet daarom verantwoord worden ingedeeld. De kwaliteit van onze woonomgeving is voor ons allen van groot belang. De SGP wil het eigen karakter ons eiland (kust, rust, ruimte en natuur) en van alle kernen respecteren en behouden. Niet alleen goede woningen, maar ook voldoende woningen en goede voorzieningen - zoals openbaar vervoer, winkels en huisartsenpraktijken - zijn voor de SGP wezenlijk.

Ruimtelijke ordening

Komende jaren wordt de Omgevingswet ingevoerd. De SGP wil direct sturen op de woningbouwopgave waarbij uitdrukkelijk aandacht is voor de meest kwetsbaren op de krappe woningmarkt: bijvoorbeeld starters, ouderen met zorgvraag en inwoners met een laag inkomen. Er moet voldoende gebouwd gaan worden om in alle kernen te voorzien in de lokale behoefte. Het omgevingsplan biedt een kans om lokale beleidsruimte te ontwikkelen. De SGP acht het van belang dat inwoners betrokken worden bij het opstellen van gebiedsvisies. Wij willen als rentmeesters altijd zuinig en effectief omgaan met de openbare ruimte.

Concreet:

- De gemeente staat voor behoud van de openheid van het landschap en wil landschapsstructuren terug laten komen in ontwikkelingen;
- Door het toepassen van klimaatadaptieve maatregelen speelt de gemeente in op de gevolgen van klimaatverandering bij ruimtelijke ontwikkelingen;
- Maatschappelijke meerwaarde is leidend in ruimtelijke ontwikkeling;
- Bij ontwikkeling van nieuwe wijken wordt rekening gehouden met de beschikbaarheid van goede ontsluiting;
- De uitbreiding van bedrijventerreinen wordt zo veel mogelijk gekoppeld aan revitalisering van bestaande terreinen;
- De gemeente gaat voortvarend en integraal verder met de werkzaamheden voor de implementatie van de Omgevingswet, met aandacht voor de rol van inwoners en gemeenteraad;
- De SGP is tegen ‘verrommelen’ van de openbare ruimte door een overdaad aan reclame-uitingen;
- Het college en de gemeenteraad vragen bij de provincie continu aandacht voor de significante verschillen tussen stedelijk gebied en de plattelandskernen om duidelijk te maken dat normen voor stedelijk gebied niet altijd passend zijn voor de schaal en de identiteit van dorpskernen.

Volkshuisvesting en woningbouw

Als het aan de SGP ligt, is er voor alle doelgroepen, verspreid over alle kernen, voldoende passende huisvesting beschikbaar. De diversiteit, bereikbaarheid en betaalbaarheid van woningen moeten in balans zijn. Een aantrekkelijke gemeente kenmerkt zich door variatie in woon- en leefmilieus. Er is plaats voor verschillende type woningen, ook qua prijsklasse. Omdat komende decennia Goeree-Overflakkee nog verder zal vergrijzen, moeten er ook veel meer senioren- c.q. zorggeschikte woningen komen. Hiermee wordt de vergrijzing opgevangen en doorstroming bevorderd, zodat jongeren ook een woning kunnen bemachtigen. Initiatiefnemers moeten samen met inwoners verantwoordelijkheid krijgen om nieuwe bouwontwikkelingen te vinden. Daarnaast moet de gemeente initiatieven stimuleren en faciliteren die inspelen op het tegengaan van vereenzaming, zoals

Knarrenhofjes. We zetten in op nieuwe woonvormen, om zo in te spelen op veranderende woonwensen van inwoners. De bestaande koop- en huurwoningen moeten worden verduurzaamd en nieuwe woningen zoveel mogelijk energiezuinig worden gebouwd. Mede door het hanteren van verschillende bouwstijlen krijgt een gemeente haar kenmerkende karakter. Het is mogelijk om via omgevingsplannen en grondexploitaties hierin sturend op te treden.

Concreet:

- De SGP wil actieve inzet om te voorzien in de lokale woningbehoefte. Er moeten voldoende woningen zijn voor alle doelgroepen;
- Er vindt regelmatig onderzoek in alle dorpskernen plaats naar het huidige aanbod van, en behoefte aan het soort wooneenheden;
- Er is extra aandacht voor doelgroepen zoals starters (die we vast willen houden) en senioren met laag inkomen;
- De gemeente maakt concrete afspraken met de woningbouwcorporatie over de beschikbaarheid van voldoende betaalbare huurwoningen;
- De woonvisie moet ruimte scheppen om tot een voldoende en betaalbaar aanbod huurwoningen te komen dat aansluit bij de lokale behoefte;
- De gemeente maakt werk van verdere diversificatie binnen doelgroepen, zodat het aanbod beter aansluit bij de vraag;
- Op de korte termijn is er uitdrukkelijk aandacht voor innovatieve en tijdelijke bouwoplossingen;
- Doorstroming op de woningmarkt wordt gestimuleerd, bijv. door te voorzien in senioren- en levensloopbestendige woningen;
- Speculatie in de woningmarkt wordt tegengaan, bijvoorbeeld door middel van een zelfwoonplicht en een anti-speculatiebeding;
- De mogelijkheid van mantelzorg (in woningen/bijgebouwen) wordt opgenomen in bestemmingsplannen;
- Wonen, welzijn en zorg worden bij het realiseren van woonwijken zo mogelijk gecombineerd;
- Verpauperde locaties in kernen worden integraal aangepakt;
- De gemeente stimuleert het handhaven van een basis voorzieningenniveau in alle kernen;
- De SGP wil een anticiperend grondbeleid waarbij het maatschappelijk nut expliciet meegewogen wordt;
- Maatschappelijke meerwaarde wordt afgewogen tegen risico's met publieke middelen.
- Bij iedere kern worden nieuwe ontwikkelingen buiten bestaande dorpsgebieden mogelijk gemaakt, bijvoorbeeld op agrarische percelen met minder potentie;
- De gemeente en de woningbouwcorporatie gaan als belangrijke kennisdragers particuliere woningbezitters helpen bij de verduurzaming;
- Subsidieregelingen worden benut en onder de aandacht gebracht;
- De gemeente ontwikkelt samen met de lokale energiecoöperatie huurkoop-concepten voor lokale, duurzame energievoorziening;
- Er komt een aanpak om inwoners te stimuleren en te faciliteren om de bestaande koop- en huurwoningen en bedrijfspanden duurzamer te maken.
- Bestemming van recreatieparken zonder recreatieve potentie en waar al veel permanente bewoning plaatsvindt wordt omgezet naar wonen, maar wel zo dat dit niet in mindering wordt gebracht op het woningbouwprogramma.

Welstand

De welstandsnota schrijft voor waaraan bouwactiviteiten en reclame-uitingen getoetst worden en is mede bepalend voor de beleving van de openbare ruimte.

De SGP vindt dat ruimtelijke ontwikkelingen moeten passen bij de identiteit van de woon- en leefomgeving.

Concreet:

- De gemeente waarborgt bestaande historische, culturele en landschappelijke waarden;
- Er wordt gestreefd naar transparante en efficiënte regelgeving die niet op verschillende manieren kan worden geïnterpreteerd.

Natuurontwikkeling

Ons eiland kent mooie natuurgebieden. Vanzelfsprekend moeten die zo veel mogelijk in stand worden gelaten. En zoveel mogelijk toegankelijk zijn, zodat je er ook van kunt genieten. Hoogwaardige landbouwgronden moeten niet worden ingezet voor de ontwikkeling en uitbreiding van natuurgebieden.

Concreet:

- Bestaande natuurgebieden dienen waar mogelijk te worden geoptimaliseerd;
- Natuurgebieden worden, waar dat kan, (kosteloos) opengesteld voor het publiek;
- De gemeente streeft (samen met de andere betrokken gebiedspartijen) naar optimale verbinding en ontsluiting van natuurgebieden, wat de beleefbaarheid ten goede komt;
- Natuur, landbouw, visserij, recreatie en bebouwde omgeving bestaan in harmonie naast elkaar;
- De SGP is geen voorstander van een Nationaal Park NL Delta.

Huisvesting arbeidsmigranten

Arbeidsmigranten zijn niet meer weg te denken in onze samenleving. Het aantal migranten neemt alleen maar toe. Vooral in de agrarische sector, logistieke dienstverlening en distributiecentra werken veel arbeidsmigranten. Hun huisvesting vormt echter een probleem. In veel gevallen is het niet al te best gesteld met het onderkomen van arbeidsmigranten. Ze zitten vaak met te veel mensen in een woning of ander verblijf. Werkgevers en gemeenten moeten hierin hun verantwoordelijkheid verstaan. Het is hun taak om mogelijkheden te creëren voor huisvesting bij bedrijven (al dan niet tijdelijk) en/of op geconcentreerde locaties met voldoende voorzieningen.

Concreet:

- Bedrijven en gemeente zorgen samen voor een aanvaardbare kwaliteit van het woon- en leefklimaat voor zowel de te huisvesten arbeidsmigranten als voor de directe omgeving;
- In overleg met de provincie worden mogelijkheden gerealiseerd voor (grootschalige) locaties in het buitengebied;
- De kwaliteit van de huisvesting dient minimaal overeen te komen met de inrichtings- en maatvoeringseisen uit het keurmerk Stichting Normering Flexwonen (SNF), het Agrarisch Keurmerk Flexwonen (AKF) of een gelijkwaardig keurmerk;
- De verblijfsbieder is verplicht te beschikken over een exploitatievergunning, die waarborgen biedt voor de leefbaarheid voor de omgeving en de zorg voor adequaat beheer;
- Een beheerder is aansprakelijk voor de huisvesting;
- Arbeidsmigranten die op een huisvestingslocatie verblijven staan verplicht geregistreerd in een gemeentelijk nachtregister.

Kandidatenlijst

1. Mr. H. (Hendrik) Herweijer (Dirksland)
2. P.C. (Peter) Grinwis (Ouddorp)
3. P. (Peter) Kieviet (Sommelsdijk)
4. S. (Simon) van der Tang (Ooltgensplaat)
5. A. (Adriaan) Kasteleijn (Ouddorp)
6. C.G.M. (Corné) Grinwis (Ouddorp)
7. Ing. J.J. (John) de Geus (Sommelsdijk)
8. Mr. A.J. (Ad) Versluis (Ouddorp)
9. A. (Arno) Ista (Stellendam)
10. C.W. (Corné) Braber (Sommelsdijk)
11. C.C.W. (Erwin) Guijt (Nieuwe-Tonge)
12. A. (Ard) Dam (Ouddorp)
13. Ir. D.A. Markwat (Dirksland)
14. D.J. Kieviet (Sommelsdijk)
15. C. Okker (Ooltgensplaat)
16. W.C. Flikweert (Ouddorp)
17. A. Houweling (Oude-Tonge)
18. W. Huijser (Stad aan 't Haringvliet)
19. J.J. van Spronsen (Sommelsdijk)
20. S.K.J. Nipius (Ooltgensplaat)
21. M.B. Baan (Sommelsdijk)
22. Ing. A.T. van Wijk (Sommelsdijk)
23. P.C. Klink (Stellendam)
24. J.W. van Harberden (Melissant)
25. M.J. de Jonge (Sommelsdijk)
26. K. Soeteman (Goedereede)
27. A.D. Anker (Dirksland)
28. D.A. van der Sluijs (Oude-Tonge)
29. H.G. Slingerland (Ouddorp)
30. P. (Paul) Kieviet (Middelharnis)
31. A.H.C. van Rossum (Goedereede)
32. L.W. Driece (Middelharnis)
33. E. Tanis (Goedereede)
34. M.G. Hage (Den Bommel)
35. M.C. van der Bok (Stad aan 't Haringvliet)
36. P.J. Tanis (Ouddorp)
37. T.C. de Haan (Sommelsdijk)
38. P. den Hertog (Ouddorp)
39. D.N. van Strien (Herkingen)
40. A.T. van Gurp (Ooltgensplaat)
41. P. Bechthum (Stad aan 't Haringvliet)
42. H.C. van der Grond (Ooltgensplaat)
43. P.D. Knöps (Nieuwe-Tonge)
44. J. Butijn (Ooltgensplaat)
45. W.K. van der Velde (Herkingen)
46. A.J. van der Boom (Sommelsdijk)
47. Ir. K.J. Nipius (Ooltgensplaat)
48. M. van der Boom (Sommelsdijk)
49. P. Breederveld (Stellendam)
50. C.J. van Dam (Middelharnis)